

Is een biodiverse tuin een wildernis?

An De Schrijver – Freek Van Baelen – Jan Mertens

Groendag – 25/01/2024

'Tips voor een biodiversere tuin'

Ongeveer 39.800 resultaten

ZORG VOOR GROENE 'ROMMELHOEKJES' IN DE TUIN

Lekker laten slingeren

Ben je normaal van een strak aangehouden tuin? Maar om biodiversiteit is het tijd om de teugels iets losser te laten. De tuin natuurlijk niet compleet te laten onkruid staan en ruim de gelegenheid te geven voor wilde planten en dieren.

LIEF ZIJN VOOR DE BRANDNETEL

INGEDIEND DOOR **NICOLE SCHALKX** OP 07 JANUARI 2013 - 15:03

Reddingsactie #3: Wilde tuinen, wilde buurt

**Is een biodiverse tuin een
wildernis?**

Willen 'we' een wilde tuin?

Marktonderzoek

1700 burgers op straat bevroegd door
studenten Marketing

Okt-Nov 21 - Mei 22

Welk type tuingebruiker bent u?

De Hogeschool Gent vroeg 1700 Vlamingen hoe hun tuin eruitziet, wat ze er uitvreten en hoe vrijelijk het groen er mag oprukken.
'Fröbelen is goed voor de gezondheid.'

DE BBQ-ER

DE GROENE VINGER

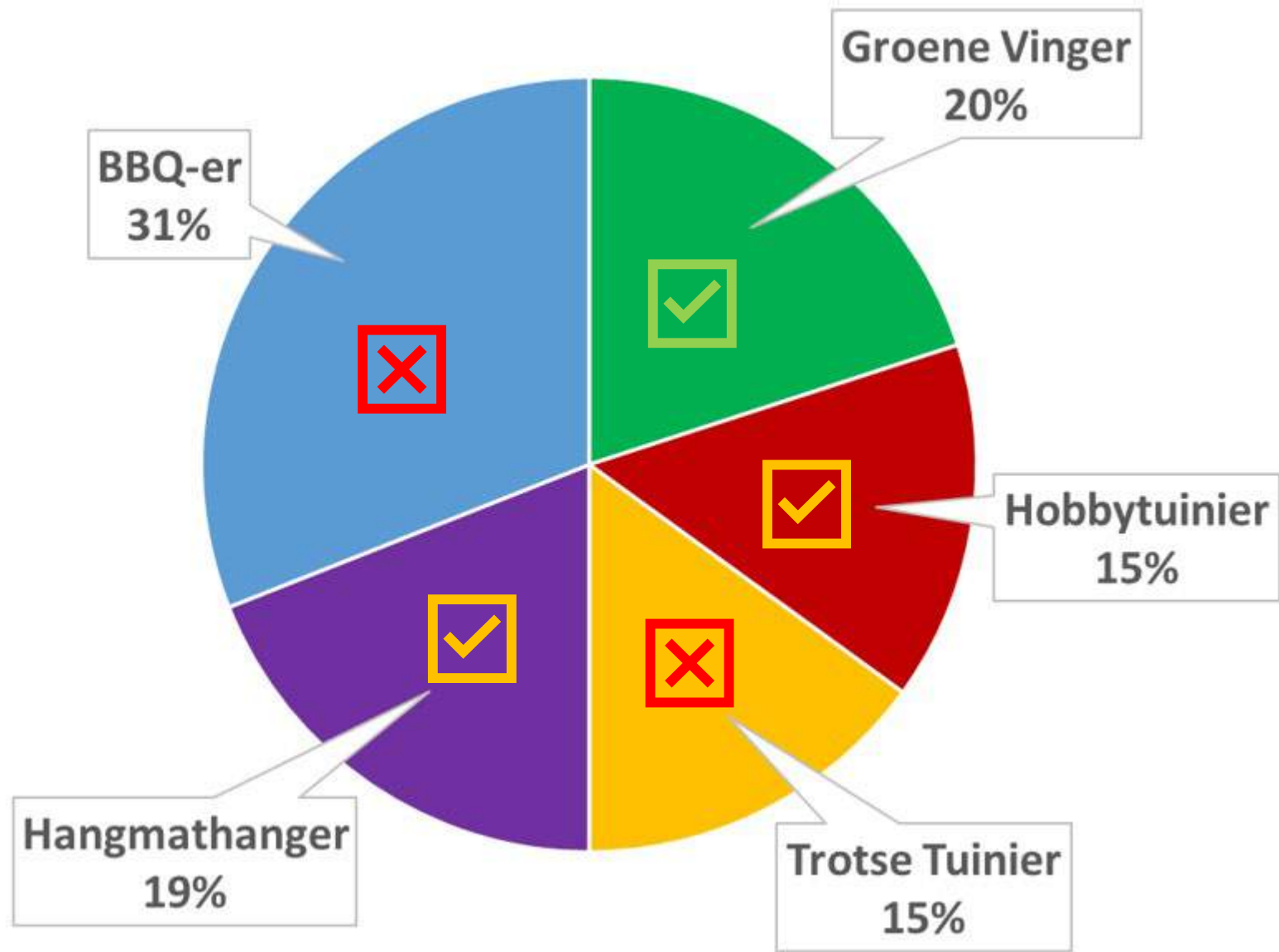
DE HANGMATHANGER

DE HOBBYIST

DE TROTSE TUINIER

**Is een biodiversere tuin een
wildernis?**

**HO
GENT**

NEEN!
MAAR WEL 7 BASISPRINCIPES

1. Vergroot je tuin

Groene vinger
Hangmathanger
Hobbytuinier

Wilde variant

Trotse tuinier
BBQ-er

Strakke variant

Wilde variant

Strakke variant

2. Zorg voor verschillende biotopen

Wilde variant

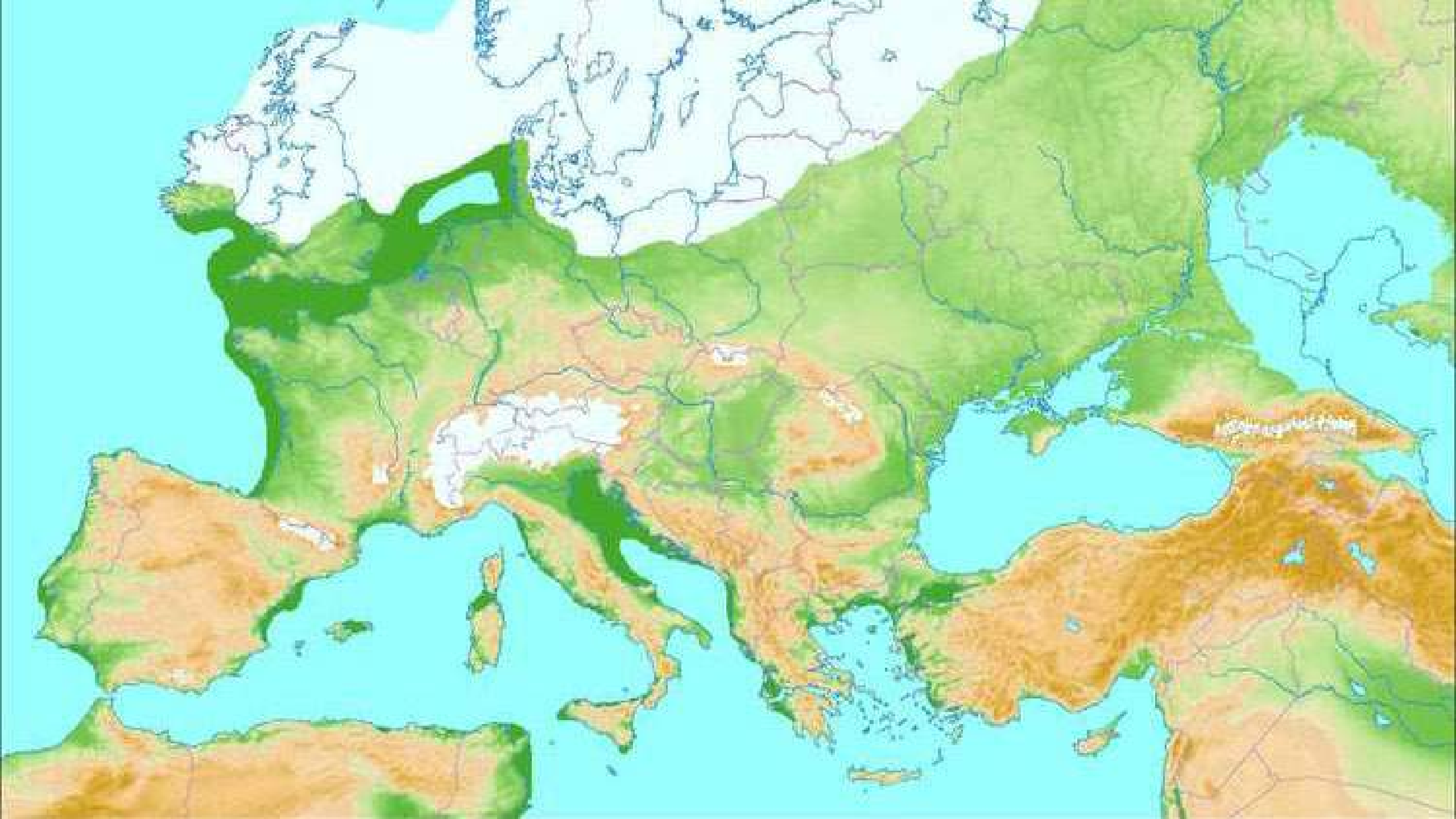
Strakke variant

3. Kies de juiste plantensoorten

Inheems of niet?

co-evolutie

PIMPERNELBLAUWTJE

vildaphoto

waardplanten

voorzien organismen van noodzakelijke hulpbronnen nodig
voor **de ontwikkeling van het insect**

Vlinders → bladeren/stengels voor rupsen

wilde bijen → stuifmeel voor larven

Bachelorscriptie

Kruidenrijke zaadmengsels

In hoeverre kunnen de soortensamenstelling van zaadmengsels en het gebruik hiervan bijdragen aan het vergroten van de biodiversiteit?

buro bakker
adviesburo voor ecologie

van hall larenstein
university of applied sciences

Maarten Immerzeel
Juni 2018

Plants for Bugs

Do insects prefer native plants? A study into the garden plant origin preferences of invertebrates

Journal of Applied Ecology

Standard Paper | Open Access | CC BY-NC-ND

EDITOR'S CHOICE: Enhancing gardens as habitats for flower-visiting aerial insects (pollinators): should we plant native or exotic species?

Andrew Salisbury, James Armitage, Helen Bostock, Joe Perry, Mark Tatchell, Ken Thompson

17-10-2019 | Original Paper

Enhancing gardens as habitats for soil-surface-active invertebrates: should we plant native or exotic species?

Authors: Andrew Salisbury, Sarah Al-Beidh, James Armitage, Stephanie Bird, Helen Bostock, Anna Platoni, Mark Tatchell, Ken Thompson, Joe Perry

Published in: Biodiversity and Conservation

Login to get access

Biodivers Conserv (2017) 26:2657–2673
DOI 10.1007/s10531-017-1377-x

PUBLISHED IN: Biodiversity and Conservation | Citations: 122

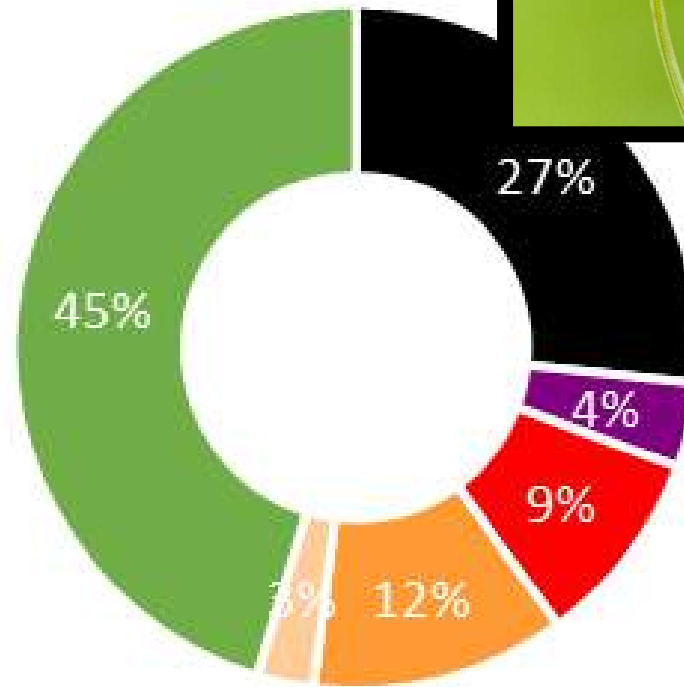
ORIGINAL PAPER

Enhancing gardens as habitats for plant-associated invertebrates: should we plant native or exotic species?

Andrew Salisbury¹ · Sarah Al-Beidh¹ · James Armitage¹ · Stephanie Bird^{1,2} · Helen Bostock¹ · Anna Platoni¹ · Mark Tatchell³ · Ken Thompson⁴ · Joe Perry⁵

<https://docplayer.nl/115084147-Kruidenrijke-zaadmengsels.html>

Dagvlinders in Vlaa

- Uitgestorven
- Ernstig bedreigd
- Bedreigd
- Kwetsbaar
- Bijna in gevaar
- Niet in gevaar

Bron: INBO

Welke soorten dan kiezen?

Zorg voor voedselplanten

= planten waar **volwassen** bijen, vlinders en andere insecten voedsel = nectar komen halen

→ Nectarplanten

= inheemse én uitheemse soorten

vaak enkel aandacht voor voedselplanten

én voor waardplanten

Waardplanten = voorzien organismen van noodzakelijke hulpbronnen nodig voor **de ontwikkeling van het insect**

Wilde bijen → stuifmeel voor larven

Vlinders → bladeren/stengels voor rupsen

= vooral inheemse soorten

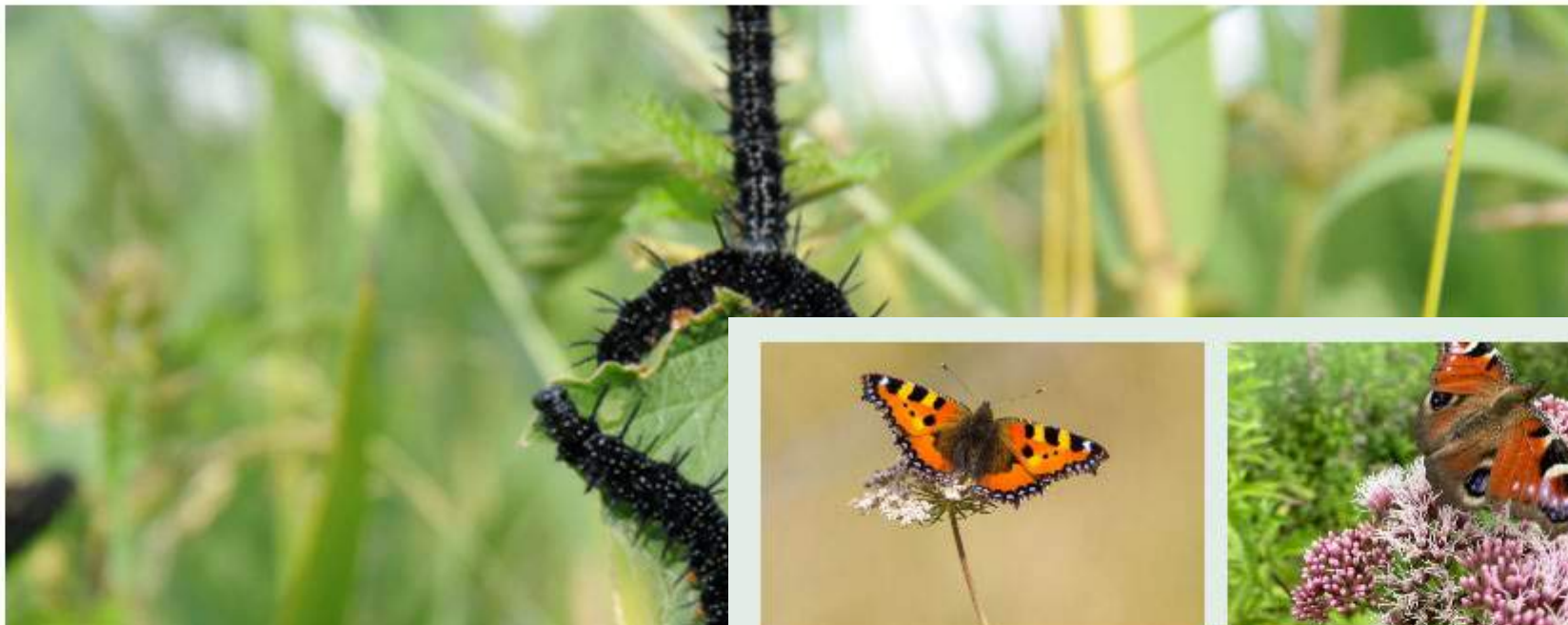

Welke soorten dan kiezen?

LIEF ZIJN VOOR DE BRANDNETEL

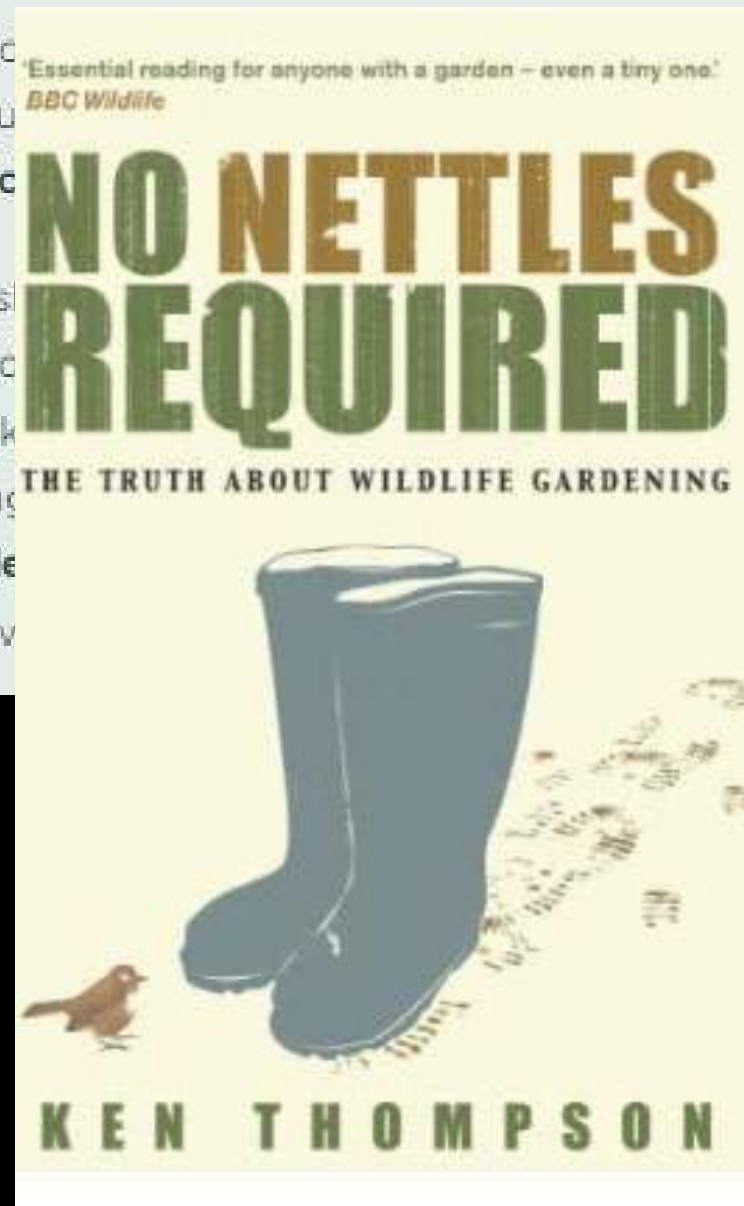

INGEDIEND DOOR **NICOLE SCHALKX** OP 07 JANUARI 2013 - 15:03

Drie Britse ecologen gingen dieper in op deze materie. Ken Thompson schreef een interessant boekje over met de titel "No nettles required". Daarin houdt hij erop aan om brandnetels te laten te verwilderen en brandnetels moet koesteren om ook effectief te zijn.

Ook Jennifer Owen, een entomologe, heeft in haar tuin in Leicestershire haar tuin geobserveerd en beschreven in haar boeken 'The Ecology of a garden: a thirty year study'. Na dertig jaar kwam ze tot het indrukwekkende feit dat brandnetels dat 'haar drie brandnetelbosjes' nooit gebruikt werden door vlindersoorten die netels gebruiken voor ei-afzet in de tuin vaak aanv

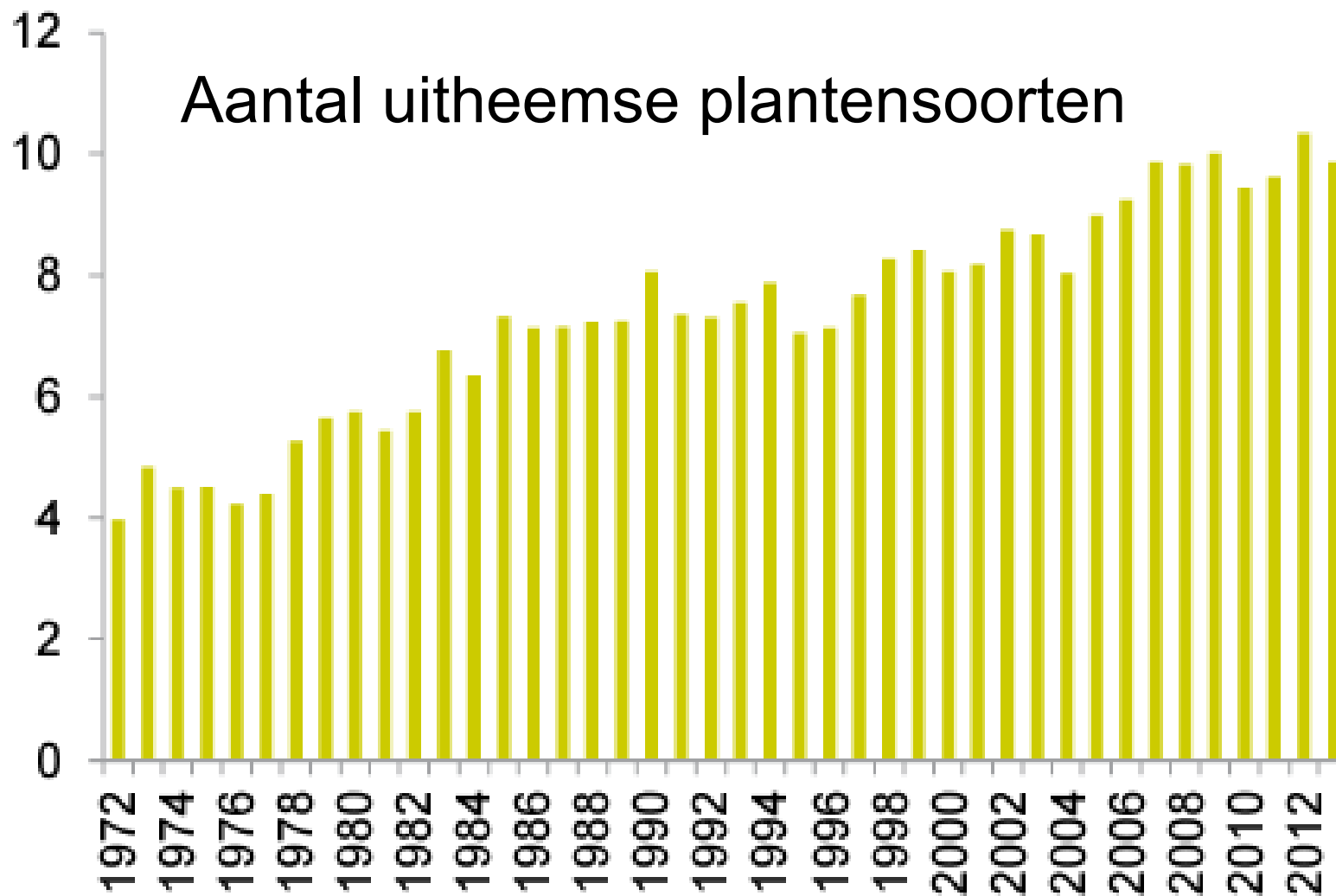
17 een
: tuin hoeft
je tuin.
insecten in
Wildlife of a
ver
varen de

**Mogen we dan geen exoten
meer in onze tuin?**

Aandeel uitheemse soorten per km² (%)

Aantal uitheemse plantensoorten

Bron: INBO

2018

Risico's van de sierteeltketen als
introductieroute voor invasieve exoten

In opdracht van:
Team Invasieve Exoten
Bureau Risicobeoordeling & onderzoek
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

B. Pieters, J.H.T. Hoppenreijns, R. Beringen,
L.B. Sparrius, J.L.C.H. van Valkenburg,
G. van der Velde & R.S.E.W. Leuven

Radboud Universiteit

60% van 2438 in het wild
waargenomen uitheemse
plantensoorten worden
geïntroduceerd via sierteelt

Een aanzienlijk aantal uitheemse
sierteeltplanten (158 soorten) is al
gevestigd in de natuur

Meer dan één derde hiervan (63
soorten) is (potentieel) invasief

VASTE LUPINE
N-Amerika

HEMELBOOM
China

KLEINE WATERTEUWISBLOEM
Z-Amerika

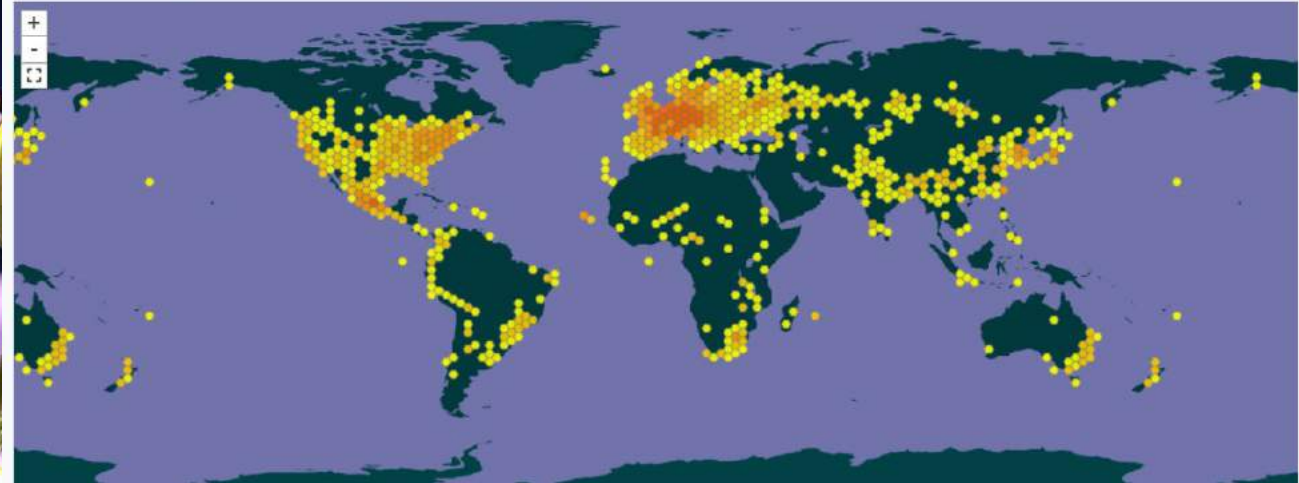
RIMPELROOS
China

Handelen uit voorzorg?

7,954 OCCURRENCES WITH IMAGES

32,507 GEOREFERENCED RECORDS

RECORDED AS INTRODUCED IN 40 COUNTRIES OR ISLANDS

Recorded as introduced in	According to	Evidence of impact	Occurrences in GBIF
United States of America	Global Register of Introduced and Invasive Species - United States (Contiguous) (ver.2.0, 2022)	Yes	Unknown
Belgium	Global Register of Introduced and Invasive Species - Belgium	No	1,820 occurrences
United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland	Global Register of Introduced and Invasive Species - Great Britain	No	1,692 occurrences
Australia	Global Register of Introduced and Invasive Species - Australia	No	153 occurrences
Denmark	Global Register of Introduced and Invasive Species - Denmark	No	143 occurrences

Aveve

Voor | Pour
10 m²

Bloemenmengsel Veldbloemen
Mélange fleuri
Fleurs des champs

Een oase van kleuren, om maanden bloemen van te plukken.
Une splendeur de couleurs, pour cueillir des fleurs.

J F M A M J J A S O N D

Ter plaatse zaaien
Semis en place

Bloei
Floraison

13221

DCM
Bloemen-
mengsel

tot 10 m²

**Bloemen-
mengsel**

Trekt
Bestuivers
aan

520 g

IN EEN HANDIGE STROOIJDOOS

Preventiad + Organische insectenbestrijding
net voor landbouw, ook voor al. over de grond

DCM
Bloemen-
mengsel

tot 10 m²

**Bloemen-
mengsel**

Trekt
Vlinders
aan

520 g

IN EEN HANDIGE STROOIJDOOS

Preventiad + Organische insectenbestrijding
net voor landbouw, ook voor al. over de grond

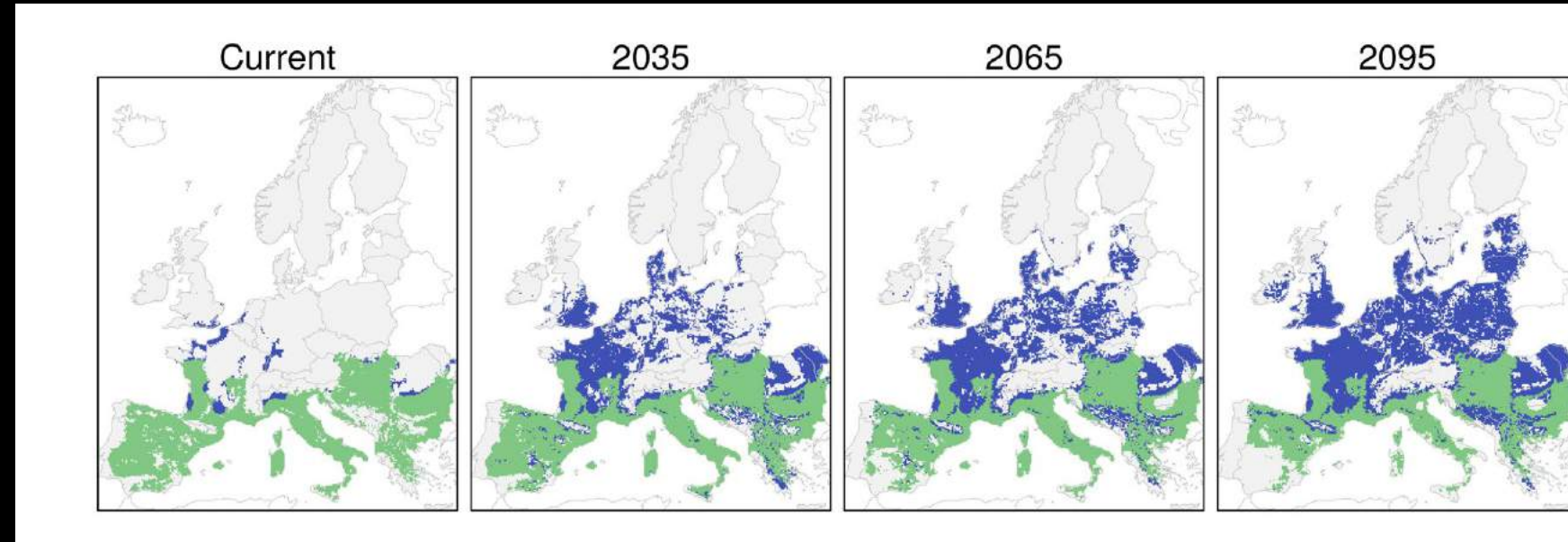

Vooruit denken

STEENTIJM

SMALBLADIGE ES

ZUIDELIJKE HEIDELIBEL

STAARTBLAUWTJE

ZUIDELIJKE PANTSERJUFFER

KLEINE WEERSCHIJNVLINDER

Neo-inheemse soorten

= soorten met een natuurlijk verspreidingsgebied niet ver van Vlaanderen

= soorten waarvan de noordelijke areaalgrens Vlaanderen (nog) niet bereikt heeft

Voorbeelden: smalbladige es, donzige eik, moseik, steeneik, meelbes, elsbes..., en ook rozemarijn, steentijm

Mogen cultivars?

Cultivars?

Hebben cultivars van inheemse soorten dezelfde ecologische eigenschappen ?

4. Vermijd ecologische vallen

Wintervoeder OK – zorg ook voor insecten voor de jongen!

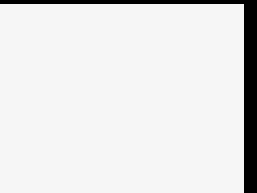

Bloemenweide OK!

Laat 20 à 30% staan voor o.a. vlindereitjes en rupsen

Gefaseerd maaien

**5. Geen meststoffen
voor bloemrijk grasland
en biodiversiteit gazon**

GEEN MESTSTOFFEN!

6. Geen pesticiden

Insecten die plagen beheer helemaal vanzelf

Plaag herstelt sneller dan vijand

Onderzoekers Paul van Rijn en Arne Janssen van [het Instituut voor Biodiversiteit en Ecosysteem Dynamica \(IBED\)](#) van de Universiteit van Amsterdam toonden deze vicieuze cirkel wetenschappelijk aan met een modelstudie en een metastudie. Ze publiceerden hun resultaten in het wetenschappelijke tijdschrift [Ecology Letters](#).

Paul: "Als je over een heel seizoen kijkt, blijkt het effect van gewasbeschermingsmiddelen nul. Als je gaat bestrijden, neemt de plaag tijdelijk af, maar het aantal natuurlijke vijanden gaat ook omlaag. Die worden bijna altijd beïnvloed door bestrijdingsmiddelen, ook doordat ze minder te eten hebben. De plaag heeft wel voldoende voedsel en herstelt dus sneller dan de vijand. Hij kan daarna tijdelijk juist hogere aantallen bereiken en uiteindelijk evenveel of zelfs meer schade veroorzaken dan zonder bestrijdingsmiddelen."

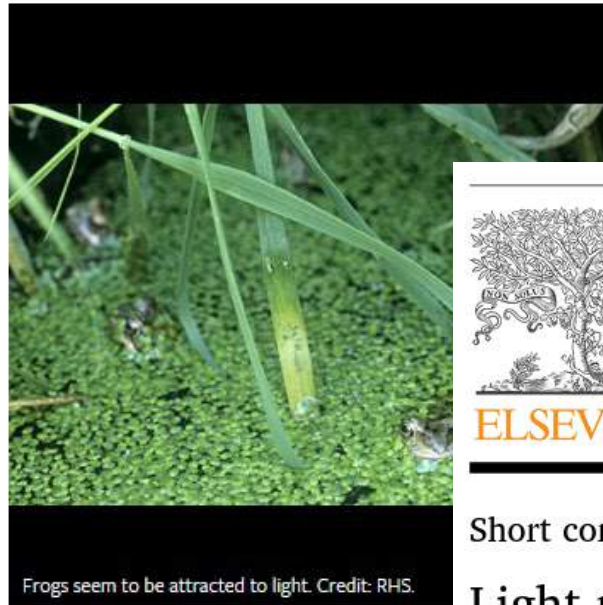

7. Spaarzaam met licht

Garden lighting: effects on wildlife

Night-time lighting either from security lights or decorative garden lighting illuminate our garden spaces after dark, but what about the effects on wildlife?

Save to My scrapbook

Quick facts

The breeding success of glow worms is adversely affected by artificial lighting

Bats show disrupted feeding patterns in lit areas

Robins extend their activity period in artificial light, feeding longer and singing in the middle of the night

Moths and nocturnal-flying migrating birds can be disorientated by light sources and urban areas

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

Biological Conservation

journal homepage: www.elsevier.com/locate/biocon

Short communication

Light pollution is a driver of insect declines

Avalon C.S. Owens^a, Précillia Cochard^b, Joanna Durrant^c, Bridgette Farnworth^d, Elizabeth K. Perkin^e, Brett Seymoure^{f,*}

^a Tufts University, Department of Biology, United States

^b Laval University, Department of Biology, Canada

^c University of Melbourne, School of Biosciences, Australia

^d University of Waikato, School of Science, New Zealand

^e McDaniel College, Department of Environmental Studies, United States

^f Colorado State University, Department of Biology, Fort Collins, CO, 80523, United States

Vlaanderen
is wetenschap

Effecten van nachtelijke verlichting op biodiversiteit

Een literatuurstudie voor beleidsonder-
steuning

Daan Dekeukeleire, Ralf Gyselings, Luc De Bruyn

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

Hoe biodiversere tuinen promoteren?

DE BBQ-ER

DE GROENE VINGER

DE HANGMATHANGER

DE HOBBYIST

DE TROTSE TUINIER

HO
GENT

Wat vinden we mooi?

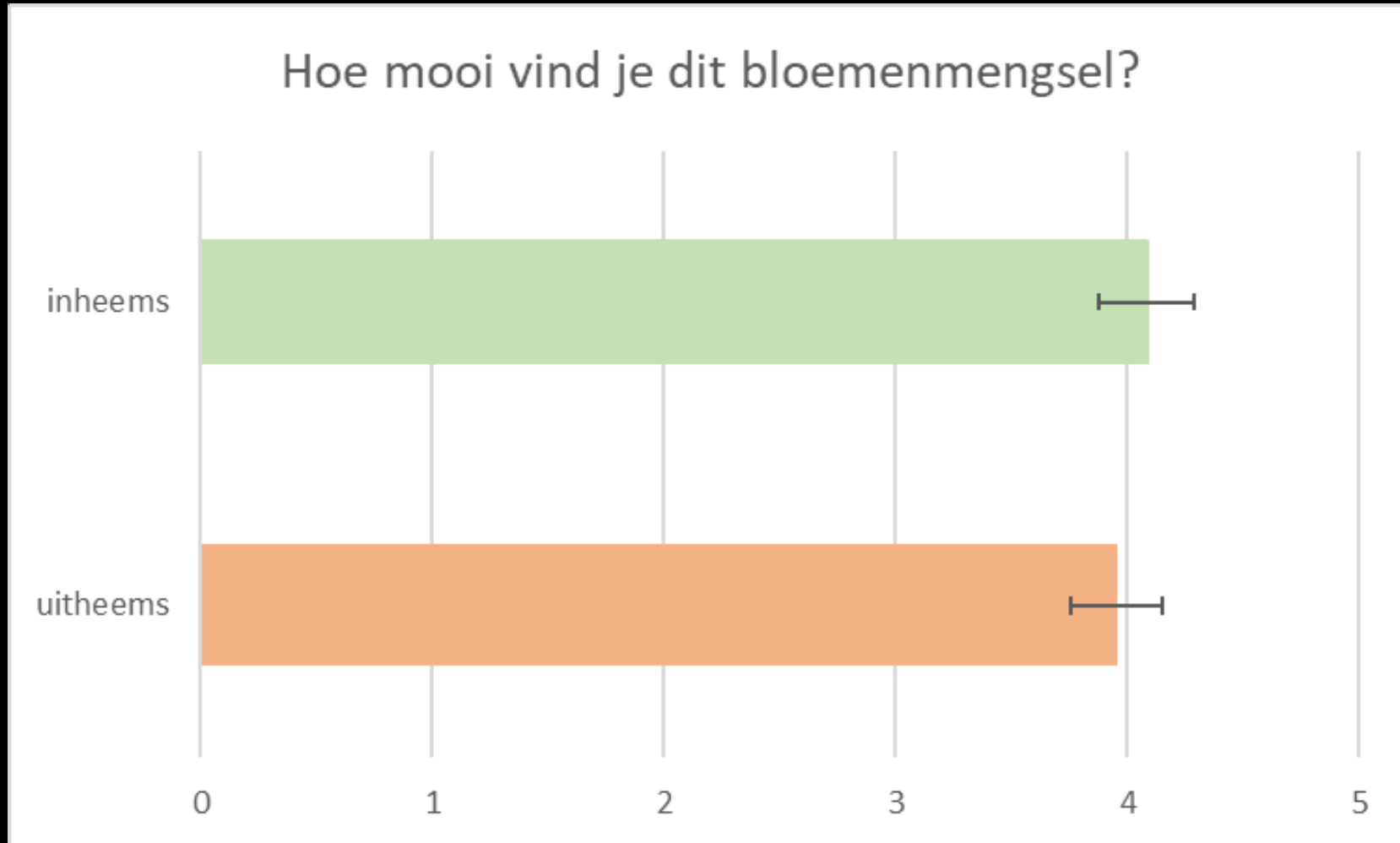
2023: Bevraging bij 2100 burgers

UITHEEMS

INHEEMS

Schaal van 1 (niet mooi) tot 5 (mooi) - 1761 burgers

Netheidsboorden – gemaaid pad

2023: Bevraging bij 2100 burgers

17%

13%

70%

Is een biodiversere tuin een wildernis?

Groendag – 25/01/2024

Vergroot je tuin

Zorg voor een diversiteit aan biotopen

Kies de juiste plantensoorten

Geen meststoffen voor bloemrijk grasland

Vermijd ecologische vallen

Geen pesticiden

Spaarzaam met licht

AGRO
FOOD
NATURE

HO
GENT

**NATURE
TOMORROW**

Onze missie

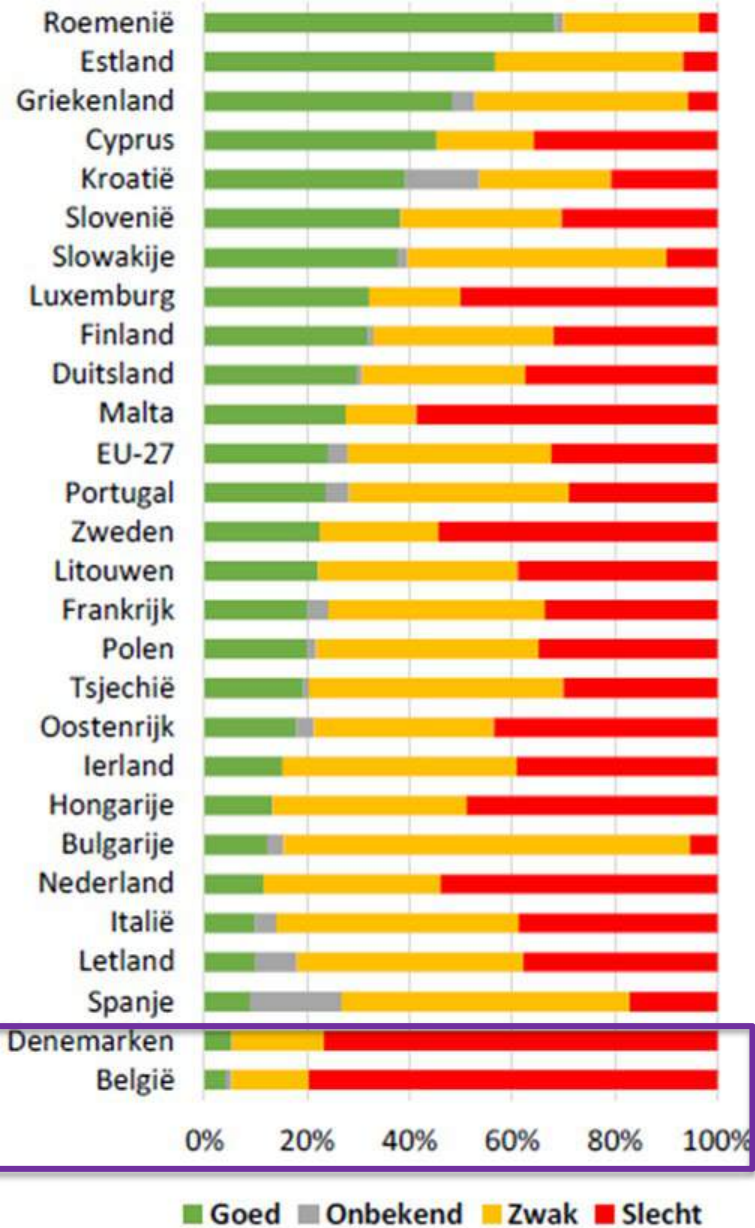

Praktijkgerichte wetenschappelijke kennis over natuurherstel overdragen naar het (toekomstig) werkveld

1904

Habitats

Onze missie

Praktijkgerichte wetenschappelijke kennis
over natuurherstel overdragen naar het
(toekomstig) werkveld

Een hart voor bijen

Al 10.000 m² bloemenweides gezaaid
Dus zaaien we met de hulp van scholen en verenigingen hartvormige lapjes grond in met inheemse bloemenzaden en geven we ze de knowhow om deze bloemenweide te onderhouden, op te volgen en te analyseren.

Meer dan 740 scholen en verenigingen in heel België deden al mee.
Goed voor 10.000 m² aan bloemenweides!

Advies over natuurherstel

NI GRAAFWEIDE SCHUPLEER BODEMANALYSE IFV FOSFAAT

IN OPDRACHT VAN VLM

Andreas Demey, An De Schrijver, Stephanie Schelfhout

Ontwerpversie 5/01/2024

NATURE
TOMORROW

NAAR EEN ROBUUST EN
EFFICIENT NATUUR-
HERSTEL

AGRO
FOOD
NATURE

HO
GENT

ForNa
Lab

Samenwerking met werkveld

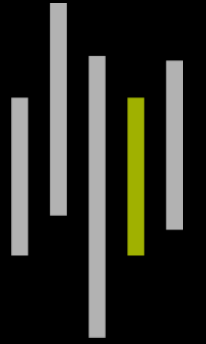
Faunavriendelijk maaien

Studie in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos

Eindversie 08/01/2024

Lestrajecten i.s.m. **Inverde**

Lestraject herstel van biodiverse graslanden i.s.m. Inverde

→ Theorie

- **Lesdag 1** (vrijdag 3 mei, 13u30-17u00): **Knelpunten voor herstel** van biodiverse graslanden (Campus Schoonmeersen - HOGENT)
- **Lesdag 2 - voormiddag** (vrijdag 7 juni, 9u30-13u00): **Herstelmaatregelen**: maaien, uitmijnen, afgraven en herintroductie van plantensoorten (Campus Schoonmeersen - HOGENT)

→ Demo

- **Lesdag 2 - namiddag** (vrijdag 7 juni, 13u30-17u00): **Excursie naar het HerBioGras-experiment** (Makkegemse bossen)

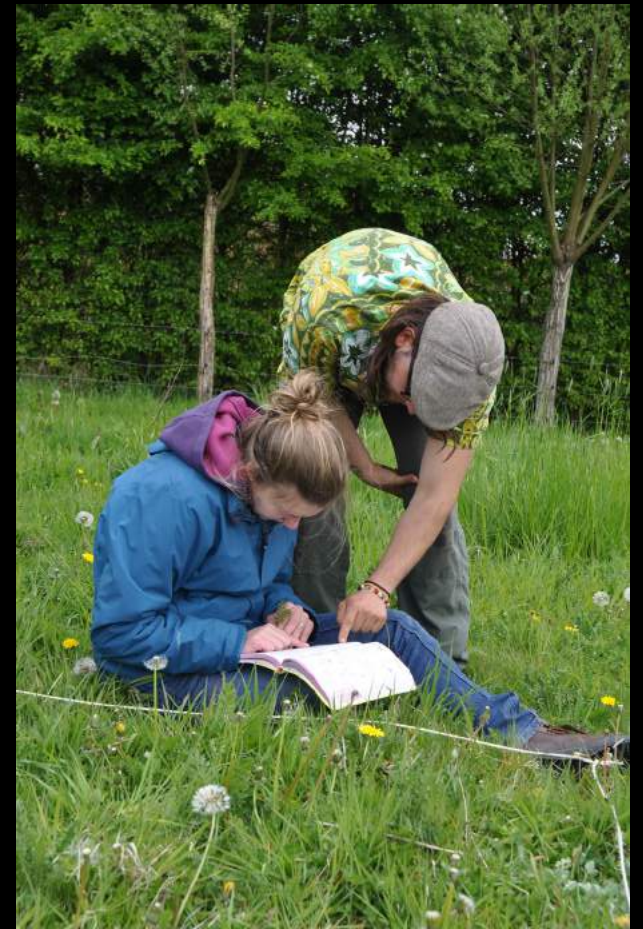
→ Praktijk

- **Lesdag 3** (vrijdag 20 september, 13u30-17u00): **Veldmetingen en staalname op het terrein** (locatie nog vast te leggen)
- **Lesdag 4** (vrijdag 4 oktober, 13u30-17u00): **Interpretatie van analyses** en vergelijken met referentiewaarden – formuleren van hersteltrajecten (Campus Schoonmeersen HOGENT)

Excursies

Living Labs voor studenten

Onze website

www.biodiverszorggroen.be

Biodivers zorggroen

Groen doet goed
Biodivers nog beter

Verken de biodiverse zorggroen modellen

- Binnentuin
- Daktuin
- Stadspark
- Landschap

Wat & Waarom Wetenschap Groeninspiratie Zorggroenactiviteiten

Wetenschap en praktijk

Dit is een bibliotheek waar je heel wat artikels vindt over zowel wetenschap als praktijk van Biodivers Zorggroen.

Zoek in de bibliotheek

Biodiversiteit

Klimaat

Tuinen

Zorg

Aanleg en beheer

Biodiverse zorggroenelementen

Diervriendelijke tuinen

Ontwerpkwaliteiten

Wetenschap

27.04.2022 |
BIODIVERSITEIT, TUINEN |
Wetenschap

- Biodiversiteit
- Biotopen
- Bloemenweide
- Bloemrijk grasland
- Bodem
- Bos
- Ecologische val
- Fauna
- Flora
- Gefaseerd maaien
- Inheems
- Insecten
- Invasieve exoot
- Klimaatverandering
- Landschap
- Neo-inheems
- Pesticiden
- Tuin
- Uitheems
- Vaste plantenborder
- Vermesting
- Versnippering
- Verstedelijking
- Voedselweb

**Een biodiverse tuin hoeft
geen wildernis te zijn!
Maar wat is een
biodiverse tuin dan wel?**

30.03.2022 | BIODIVERSITEIT, TUINEN | Aanleg en beheer
Exoten Inheems Invasieve exoot Klimaatverandering Neo-inheems Tuin
Verstedelijking

Kunnen exoten in een biodiverse tuin?

18.04.2022 |
BIODIVERSITEIT, TUINEN |
Aanleg en beheer

- Beheer
- Biodiversiteit
- Biotopen
- Bodem
- Boom
- Ecologische val
- Meststof
- Pesticiden
- Structuur
- Tijd

**Stappenplan naar een
biodiverse tuin**

09.04.2022 |
BIODIVERSITEIT, TUINEN |
Diervriendelijke tuinen

- Animal aided design ©
- Bessen
- Biotopen
- Bladeren
- Boom
- Ecologische val
- Eekhoorn
- Egel
- Mol
- Nestkast
- Vleermuis
- Zoogdieren

**Een tuin voor kleine
zoogdieren**

**HO
GENT**

23.04.2022 |
BIODIVERSITEIT, TUINEN |
Aanleg en beheer

Biodivers
Gazon
Gefaseerd maaien
Grassen
Kruiden
Maaien
Meststof
Vaste plantenborder

Hoe krijg je een
biodivers gazon?

24.04.2022 |
BIODIVERSITEIT, TUINEN |
Aanleg en beheer

Bloembollen
Bodem
Grondbedekker
Knol- en bolgewassen
Vaste plantenborder

Hoe leg je een
biodiverse vaste
plantenborder aan?

26.03.2022 | BIODIVERSITEIT, TUINEN | Wetenschap

[Animal aided design](#) [Beheer](#) [Dagvlinder](#) [Ecologische val](#) [Gefaseerd maaien](#)

[Nachtvlinder](#) [Vogels](#) [Vogelvoedertafel](#) [Wilde bij](#)

Dieren in een ecologische val

**HO
GENT**

25.04.2022 |
BIODIVERSITEIT, KLIMAAT, TUINEN |
Aanleg en beheer

- Boom
- Bos
- Haag
- Inheems
- Klimaatboom
- Knotboom
- Neo-inheems
- Park
- Tuin
- Vogels

25.03.2022 |
BIODIVERSITEIT, KLIMAAT, TUINEN |
Aanleg en beheer

- Amfibieën
- Bodem
- Libel
- Vaste plantenborder
- Vijver
- Waardplant
- Wadi
- Water

**Onze favoriete planten
voor in en rond de vijver**

25.04.2022 |
BIODIVERSITEIT, KLIMAAT, TUINEN |
Aanleg en beheer

Onze favoriete heesters

Zie www.biodiverszorggroen.be

25.04.2022 | BIODIVERSITEIT, KLIMAAT, TUINEN | Aanleg en beheer

Onze favoriete sneukelplanten

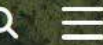

25.03.2022 | BIODIVERSITEIT, KLIMAAT, TUINEN | Aanleg en beheer

Onze favoriete borderplanten

Onze website:
www.biodiversgrasland.be

coming soon

biodivers grasland

Praktijklessen uit het veldexperiment HerBioGras

Wat & waarom

Wetenschap & praktijk

Meer info

Wetenschap en praktijk

11.12.2023 | EXPERIMENT

HerBioGras – set-up van het experiment

30.09.2023 | NATUURHERSTEL

Hoe biodivers grasland herstellen? Lessons learned.

30.09.2023 | VOEDERKwalITEIT

Over de voederkwaliteit van biodiverse graslanden

30.09.2023 | BEELDWAARDE

Beeldwaarde

Hoe mooi vinden we biodiverse graslanden?

30.09.2023 | KLIMAAT

Klimaat

Slaan biodiverse graslanden veel koolstof op?

30.08.2023 | BIODIVERSITEIT

Biodiversiteit

Hoeveel nectar leveren biodiverse graslanden?

AGRO
FOOD
NATURE

HO
GENT

**NATURE
TOMORROW**